

Fylkesmannen i Oppland

Årsrapport 2009

Kapittel 1 og 2 av den elektroniske rapporten,
samt utvalgte fakta fra kapittel 3

Fylkesmannens personlige kommentar

Fylkesmannen i Oppland

Fylkesmennene rapporterer inn sin årsrapport elektronisk. Fylkesmannen i Oppland har likevel valgt også å publisere tekster med utgangspunkt i del 1 og del 2 av årsrapporten som en trykksak. Erfaring viser at det også ønskes en slik kortfattet orientering uten å gå på nett.

Denne versjonen av årsrapporten er redigert i forhold til den elektroniske rapporten, og det er hentet inn noe faktainformasjon fra del 3.

Oppland 2009	side 3
Velferd, helse og personlig tjenesteyting	side 4
Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling	side 5
Arealdisponering og byggesaker	side 7
Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern	side 8
Samfunnsikkerhet og beredskap	side 9
Oppland 2009 - noen nøkkeltall	side 11

Fylkesmannen i Oppland 2009	side 12
Sentrale politiske føringer	side 14
Fylkesmannen i Oppland 2009 - noen nøkkeltall	side 16

I fjorårets trykte versjon av årsrapporten brukte jeg mye av denne plassen på å skrive om Fylkesmannens rolle som tilsynsmyndighet. I 2009 økte tilsynsvirksomheten både i bredde og i volum – og som fylkesmann kan jeg derfor ikke slippe temaet.

Jeg har stor forståelse for at statlige tilsyn ikke alltid oppleves som positivt for kommunene, men vi trenger alle å minne hverandre på at **den egentlige grunnen til å drive tilsyn er å se til at den enkelte innbygger får den tjenesten han eller hun etter loven har krav på**. Dette har lett for å bli underkommunisert i tilsynsdebatten.

Tilsyn er en nødvendig del av forvaltningen mellom stat og kommune. Jeg har også hørt gjentatte ganger fra kommunale ledere i Oppland at tilsyn ses på som en mulighet for læring, og vet til og med om en ordfører som bruker tilsynsrapporter uten avvik som sannhetsbevis for hvor gode tjenester kommunen leverer når han skal friste folk til å flytte til sin kommune.

Mitt hovedanliggende er nettopp at læring må bli resultatet av ulike tilsyn – og at tilsynsmyndighetene og kommunene må bli flinkere til å legge læringen etter tilsyn til grunn for videre utvikling av tjenestene. Avvik ved tilsyn må føre til at kommunene endrer "noe", og tilsynsmyndighetene skal kunne spore den endringen når de kommer tilbake på nye tilsyn. Tilsyn bør inngå i en læringssyklus der både kommune og tilsynsmyndighetene har tydelige roller.

Så lenge rikspolitikerne gir kommune-Norge oppgaver, vil sentrale myndigheter også ønske å sjekke ut hvordan oppgavene blir utført. Innbyggerne får også stadig flere lovhjemlede rettigheter. Det er i forventningsgapet

mellom det innbyggerne tror de kan kreve og det kommunene mener det er økonomisk forsvarlig å levere at tilsynet settes på prøve. Slik blir det sikkert også i framtida. Derfor må alle forvaltningsnivåer ha strategier med utgangspunkt i at tilsyn er ledd i forbedringsarbeidet. Tilsynet må gjennomføres og offentliggjøres på en måte som gjør at vi kan lære av hverandre – både statlig tilsynsmyndighet og kommune.

Framtida krever nye kommunikasjonsformer. Jeg ser med forventning fram til at sentrale myndigheter vil legge opp til en dialog med regionale myndigheter for å komme videre i dette viktige arbeidet.

Tilsynene har funnet sin plass, men ikke sin endelige form.

Kristin Helle Valla

fylkesmann

Oppland 2009

Opplendingene blir eldre og eldre. Dette gir selvsagt utfordringer innen helse og omsorgssektoren.

Basert på Kapittel 1 Om embetet, 1.1 Tilstanden i embetet og fylket – generelt, Utviklingstrekk i Oppland, i elektronisk årsmelding.

Befolkningsutvikling

Det var i 2009 en økning i folketallet i Oppland med 842 personer til 185.130. Hadelandsregionen og de store byene Gjøvik og Lillehammer hadde betydelig vekst, og Lillehammer var den kommunen i fylket der folketallet økte mest (pluss 256). Disse tallene til tross, mange kommuner har en negativ befolkningsutvikling. Befolkningsutviklingen ses på som den største utfordringen i nesten alle kommuner.

Oppland har en høy andel "eldre eldre", altså over 76 år. Forventet levealder for menn i Oppland er nå 76 år, for kvinner 81 år. Dette gir selvsagt utfordringer innen helse og omsorgssektoren, og Oppland toppe fylkesstatistikken over andelen av befolkningen som mottar pleie og omsorgstjenester.

Arbeids- og næringsliv

Arbeidsledigheten økte med 449 til 2.236, altså til 2,5 % av arbeidsstyrken, fra desember 2008 til desember 2009. Dette betyr at fylket hadde en økning i antallet ledige med 25 % på ett år. Av de ledigmeldte er 2,8 % menn og 1,8 % kvinner. Et sunt og stabilt næringsliv er en forutsetning for livskraftige kommuner, og arbeidet med å trygge og tiltrekke seg arbeidsplasser har høy prioritet i kommunene. Den typiske opplandsbedriften er enkeltmannsforetak eller småbedrift med 1-4 ansatte. Dette gjør at næringslivet totalt sett ikke er spesielt robust. Typiske næringer er landbruk, reiseliv, industri, bygg og anlegg. Oppland er blant fylkene i landet som har størst andel arbeidsplasser i offentlige, stort sett kommunale, tjenester.

Også Opplandskommunene merket finanskrisen siste halvdel av foråret.

blant annet med en betydelig reduksjon av bygg og anleggsaktiviteten. Verst rammet ble kommunene Vestre Toten og Jevnaker.

Kommuneøkonomi

Oppland hadde ingen ROBEK-kommuner ved slutten av 2009, men sju kommuner i fylket avsluttet regnskapet for 2008 med regnskapsmessig underskudd. Samlet for kommunene i fylket var driftsresultatet i 2008 det svakeste som er registrert i perioden 1991-2008.

Utfordringen for kommunene i 2009 har i stor grad vært å gjennomføre driftskutt for å gjenopprette en økonomisk balanse. Inntrykket er at den finansielle stillingen i de fleste kommunene er bedret i løpet av 2009, men det har vært lite rom for økt innsats på prioriterte områder.

Kommunale planer

Planarbeidet i fylket ble i 2009 preget av at ny plan- og bygningslov (plandelen) trådte i kraft 1. juli. Kommunene ble veiledet og kurset i ny plandel gjennom et samarbeid med fylkeskommunen, andre regionale myndigheter og KS. Opplæringen vil fortsette. Fylkesmannen ønsker å være en tydelig og tidlig aktør i kommunenes planarbeid, ved å tilstrebe besøk eller befaringer i større saker, bred deltakelse i regionalt planforum og ved å vektlegge behandling av oppstartmeldinger.

Fylkesmannen mottok svært mange hørings saker etter gammelt lovverk første halvår av 2009. Fylkesmannen hadde 416 planuttalelser i 2009. Dette gjaldt 57 kommuneplaner, 346 reguleringsplaner og 13 planrelaterte saker. Det var totalt 35 planuttalelser med en eller flere innsigelser. Dette resulterte i tre meklingsmøter der Fylkesmannens fagområder var berørt. I 2009 ble en innsigelsessak sendt til Miljøverndepartementet. Denne og tre tidligere saker ble avgjort av MD i løpet av året.

Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Det er stadig en utfordring for en del kommunale ledere at nasjonale føringer for arealbruk kommer i konflikt med ønsket bruk av areal for næringsutvikling, men kommunene opplever også støtte i arbeidet med planlegging etter nytt lovverk.

Likestilling

I følge Statistisk sentralbyrå finner vi de mest likestilte kommunene hovedsaklig på det sentrale og indre Østlandsområdet. SSBs ti år gamle likestillingsindeks er nå revidert, og omfatter flere indikatorer enn tidligere. Den dekker dermed flere dimensjoner ved likestillingen mellom kvinner og menn. I tillegg er metoden endret. I likestillingsindeksen er ni av de 26 kommunene i Oppland i gruppen "mest likestilte kommuner", sju i gruppen "middels høy likestilling", ni i gruppen "middels lav likestilling" mens én kommune er i gruppen "minst likestilte kommuner".

Likestilling er tema i møter mellom Fylkesmannen og kommunene og Fylkesmannen tilstreber også å støtte opp under konkrete tiltak som fremmer likestilling.

Utdanningsnivået

Oppland er stadig blant de fylker i landet som har innbyggere med lavest utdanningsnivå. Landssnittet for personer med høyere utdanning er nå 26,7 %, mens tilsvarende tall i Oppland er 20,1 %. Hver tredje opplending har "kun" grunnskole. 46,2 % har videregående skole, 16,7 % har inntil fire år høyere utdanning og 3,5 % har mer enn fire år høyere utdanning. Andelen kvinner med høyere utdanning er større enn for menn, henholdsvis 22,7 % og 17,5 %.

Basert på kapittel 2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting i elektronisk årsmelding.

Helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen og Helsetilsynet i Oppland har 20 årsverk til de tre hovedområdene barnevern, helse- og sosialtjeneste.

Fylkesmannen ser at vi med aktiv medvirkning kan skape grunnlag for endringer og forbedringer i befolkningens levekår enten på individuelt grunnlag eller overfor grupper av samfunnet. I forhold til systemene på alle nivåer av samfunnet, er det kvalitetsforbedring og kompetanseheving som står i fokus.

Læringseffekt av tilsyn

Avdelingen driver i stor grad med tilsyn. Fortsatt avdekker disse for mange og alvorlige avvik. Vi må stille spørsmål ved læringseffekten av tilsynene. Vi må også arbeide mer med å skille mellom grove forsvarlighetsfeil og mer tekniske skjønnhetsfeil som man kan finne i enhver organisasjon. For å få til dette må vi være mer innstilt på brukerinnyttelse og dialog med tilsynsobjektene. Både tilsynsmessig og i vår rådgivning har vi lagt vekt på de positive erfaringene andre kommuner har med interkommunalt samarbeid. Dette har allerede startet opp i mange av regionene når det gjelder barnevern og helse- og sosialtjenesten. Betydningen av interkommunalt samarbeid for legevakt-tjenesten kan ikke overvurderes når det bl.a. gjelder å rekruttere leger til utkantstrøkene.

Barnevernstjenesten har fortsatt lav og delvis utilstrekkelig kapasitet i kommunene. Flere kommuner har store fristoversittelser både for meldinger og undersøkelser. Dette går ut over rettssikkerheten til barna og må ses som en større utfordring for kommunene i fremtiden.

Kommunale oppgaver

Den nye Pasientrettighetsloven kap. 4a ble innført fra 1. januar 2009. Den skal hjelpe personer som ikke har samtykkekompetanse til å få den helsehjelpen de trenger. I slike tilfelle skal det fattes vedtak etter visse regler som eventuelt kan overprøves av Helsetilsynet i fylket. Vi fikk færre slike saker til behandling i 2009 enn andre fylker og det er grunn til å tro at det rundt omkring foretas tvang overfor personer på en måte som ikke har lovlig hjemmel.

Det psykiatriske tjenestetilbudet ble betydelig opprustet både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten gjennom opptrappingsplanen. Denne utløp i 2008. Det ser ut til at opptrappingen fortsetter etter planlagte linjer selv om midlene nå er lagt inn i kommunenes rammebevilgninger. Dette vil også neste år være gjenstand for overvåking.

Rusarbeidet trenger fortsatt en statusheving i det kommunale lavterskeltilbudet.

Influensapandemien krevde betydelig oppmerksomhet fra Fylkesmannens side i form av kommunikasjon til og fra kommunene. Tilbakemeldingen fra disse var positiv i forhold til den støtten de hadde fått fra Fylkesmannen.

Fylkesmannen deltok i 2009 aktivt i kommunenes forberedelser til innføringen av samhandlingsreformen.

"Folkehelsefylket" Oppland

Oppland har muligheten til å bli et godt "folkehelsefylke". Frisklivssentralene fungerer bra, god ernæring og mosjon står i fokus og fylket har en unik natur. Det er viktig å innarbeide folkehelse-dimensjonen i strategidokumenter og planverk slik at grunnlaget for trivsel og gode levekår sikres for alle.

Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling

Basert på kapittel 2.3 Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling i elektronisk årsmelding.

Fylkesmannen i Oppland legger vekt på å jobbe forebyggende i forhold til et trygt fysisk oppvekstmiljø, universell utforming og mulighet for fysisk utfoldelse for barn og unge. Dette gjøres gjennom planprosesser.

Tilsyn

På utdanningsområdet ble det i 2009 brukt svært mye ressurser på tilsyn og oppfølging av regelverk. Det er gjennomført tilsyn i tråd med det nasjonale oppdraget fra Utdanningsdirektoratet. Utover dette er det gjennomført egeninitierte tilsyn. Disse er gjennomført på grunnlag av ROS-analyse med bakgrunn i nasjonale prøver, grunnskolestatistikk, oppslag i lokalavisene og kunnskap som ellers har tilflytt Fylkesmannen.

Samarbeid på tvers av avdelinger

Det er et nært samarbeid mellom oppvekst- og utdanningsavdelingen og helse- og sosialavdelingen på flere felter, blant annet:

- Fylkesmannen har i samling med de barnehageansvarlige tatt opp behovet for å etablere gode rutiner i barnehagene for bekymringsmeldinger til barnevernet. Dette arbeidet blir fulgt opp i 2010.
- I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark ble det arrangert en konferanse om et godt psykososialt miljø uten mobbing og om elevers psykiske helse. Konferansen vil bli fulgt opp med tilsyn innenfor samme tema i 2010.
- Det er også jobbet mye med veiledning av ansatte i aktuelle kommuner når det gjelder rettigheter for EMA-barna, og de involverte avdelinger har en felles strategi i veiledning mot kommunene.

Barnevernet

Det ble ført tilsyn med fylkets sju barneverninstitusjoner. Samtlige institusjoner.

Det er gjennomført en rekke tilsyn på utdanningsområdet, både i tråd med nasjonale oppdrag og egeninitierte. Fylkesmannen opplever at godt gjennomført tilsyn er et viktig virkemiddel for å sikre regelforståelse og etterlevelse.

Det er gjennomført en rekke tilsyn også på helsesida, men her stilles det spørsmålstegn ved læringseffekten av tilsynene.

Det var styringsdialog mellom Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet - og Fylkesmannen i Oppland i 2009.

unntatt to, tar imot barn etter lov om barneverntjenester §§ 424 og 426. Fylkesmannen utførte i 2009 samtlige - altså 23 - forskriftfestede individtilsyn og systemrevisjoner ved barnevernsinstitusjoner. Det ble også gjennomført tilsyn ved Statlig omsorgssenter for mindreårige asylsøker og fylkninger, private omsorgssentre og avdelinger som tar imot barn fra denne målgruppen. Fylkesmannen mottok og behandlet i alt 18 klager fra beboere på barneverninstitusjonene. I tillegg ble flere henvendelser fra beboere og pårørende behandlet. Det ble også behandlet 35 tilsynsklager etter barnevernloven § 23 fjerde ledd.

Fylkesmannen arrangerte en juskonferanse for barneverntjenestens ansatte og en fagsamling for barneverntjenestens ledere. Den kommunale barneverntjenesten rapporterer halvårlig om saksmengde m.m og kvartalsvis om overholdelse av frister i saksbehandling. Rapporteringen gjennomgås og følges opp av Fylkesmannen.

Barnehagene

Fylkesmannen har arrangert samlinger for barnehageansvarlige i alle kommuner i Oppland der bl.a. utbygging har vært fokusert. Videre har utbygging/retten til barnehageplass vært tema gjennom løpende veiledning, dialog og møter. Alle kommunene rapporterer at de oppfyller den lovfestede retten til barnehageplass og har full barnehagedekning. Fylkesmannen har veiledet kommunene og private aktører løpende og gjennom å arrangere en rekke fagdager og samlinger om bl.a. Stortingsmelding nr. 41, overføring av rammetilskudd, fagområder i rammeplanen, tilskudd og barnehagejuss.

Fylkesmannen i Oppland har gjennomført tre stedlige tilsyn i 2009 og fire skriftlige tilsyn med fire tilskuddsordninger. Systemrevisjon er benyttet som metode i de stedlige tilsynene. Temaene

for tilsynene har vært kommunenes tilsyn med barnehagene og pedagogisk bemanning.

Menn i barnehage

Fylkesmannen har i samarbeid med Senter for livslang læring laget to videoer med tema "Menn i barnhage" til fri bruk. Målsettingen er å motivere gutter til å gå inn i barnehageyrket. Fylkesmannen har bidratt med penger til tre lokale prosjekter med overskrift "Samarbeid barnehage og gutter i ungdomsskolen". Guttene deltar i barnehagens aktiviteter på ettermiddag eller i ferier. Det har vært svært stor interesse for disse prosjektene.

Skolene

I regionmøtene, altså møter med politisk og administrativ ledelse i kommunene, har Fylkesmannen siste år hatt spesiell oppmerksomhet mot økende andel elever med spesialundervisning og forsøkt å skape bevissthet om denne situasjonen. Dette er fulgt opp i møter med skole- og barnehageansvarlige. Vi ser bl.a. at dette har ført til konkrete prosjekter der målet er å snu denne utviklingen, der tverrfaglig innsats for de med størst hjelpebehov er en del av strategien.

Det ble startet opp en serie med regionale seminarer om skoleeiers ansvar for systematisk oppfølging av læringsresultater i 2008. Disse seminarene er videreført og gjennomført i alle regionene. En tilsvarende samling er holdt for de private grunnskolene. Dette er en oppfølging av resultatene fra tilsynet i 2007 og 2008 om tilpasset opplæring. Fylkesmannen har aktivt fulgt opp St.meld. nr. 31 (2007/2008) gjennom sitt samarbeid med skoleeiere, høgskoler og lærerorganisasjoner i en strategisk gruppe på fylkesplan, gjennom to skoleledersamlinger, egne møter med lærerorganisasjonene, med fylkeskommunen og pp-tjenesten i fylket.

Utbygging av barnehageplasser har vært tema på en rekke møter mellom kommunene og Fylkesmannen.

Arealdisponering og byggesaker

Basert på Kapittel 2.4 Arealdisponering og byggesaker i elektronisk årsmelding.

Planarbeidet i fylket ble i 2009 preget av at ny plan- og bygningslov (plandelen) trådte i kraft 1. juli. Opplæringssteam med medlemmer fra kommunene, fylkeskommune og Fylkesmannen arrangerte seminar for regionale myndigheter og en større todagers konferanse for kommunene med Miljøverndepartementet til stede.

Det ble også arrangert samlinger om helse i plan, barn og unges interesser i planleggingen og utforming av planer/ny kartforskrift. Sistnevnte kurs ble gjennomført i regi av "Plansatsing Hedmark og Oppland", som er et samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunene og fylkesmennene i Hedmark og Oppland, Statens vegvesen og Statens kartverk. Fylkesmannen hadde redaktøransvaret for nettstedet planoppland.no i 2009 og startet oppdatering av sidene etter ny plandel. Planoppland vil bli en viktig formidlingskanal i det videre opplæringsarbeidet.

Kommunenes planarbeid

Fylkesmannen mottok svært mange høringsaker etter gammelt lovverk første halvår av 2009. Tallet på plansaker holder seg på et høyt nivå sett i forhold til antall kommuner og befolknings-utvikling. Hovedårsaken til dette er den omfattende hytte- og reiselivssatsingen i fylket. Kommunene la vekt på overordnet planlegging og på utarbeidelse av klima og energiplaner. Uvanlig mange, rundt halvparten av kommunene, arbeidet med å revidere sine arealdeler. Fylkesmannen ønsker å være en tydelig og tidlig aktør i kommunenes planarbeid og har prioritert å besøke/befare i forbindelse med større saker og å tilby egne veiledningsmøter om utforming av planer etter ny plandel. Oppstartmeldinger er viet mer oppmerksomhet enn tidligere.

Fylkesmannen uttalte seg til 416 plansaker i løpet av året, fordelt på 57 kommune(del)planer, 346 reguleringsplaner og 13 andre plantyper. I 35 av uttalelsene ble det fremmet en eller flere innsigelser og det ble holdt tre meklingsmøter der Fylkesmannens fagområder var involvert. En av sakene ble sendt videre til Miljøverndepartementet. Denne, samt tre tidligere saker, ble avgjort av departementet i løpet av året. Innsigelsestemaene var i 2009 spredt på de fleste av Fylkesmannens ansvars-områder, og det var få store konflikter. Antall innsigelser grunnet formelle feil var større enn vanlig, noe som sannsynligvis skyldes overgang til nytt lovverk.

Det oppfattes likevel som en utfordring for en del kommuner at nasjonale føringer for arealbruk kommer i konflikt med ønsket bruk av areal for næringsutvikling.

Bredt arbeid med planer

Alle fagavdelinger hos Fylkesmannen deltar i ukentlige møter i planteamet. Fylkesmannen arbeider for at samfunns-sikkerhet, folkehelse, universell utforming og barn og unge skal komme tydeligere fram i innspillene til kommunale planer. Fylkesmannen har i 2009 også prioritert å møte med bred faglig representasjon på de månedlige møtene i regionalt planforum. Regionalt planforum er en viktig arena for dialog med kommunene og samordning av statlig politikk. Jordvernpolitikken er innskjerpet, dette har kommet tydelig fram både i Fylkesmannens planuttalelser, bruk av innsigelsesinstituttet og i dialogen med kommunene. Norges ansvar for villreinen innebærer en særlig utfordring for Oppland. Kommunalt planarbeid avventer nå arbeidet med revidering av fylkesdelplan for Rondane. Regional plan for Rondane og Sønkleppen vil legge premissene for ivaretagelse av den europeiske villreinstammen i området for lang tid framover

og dette arbeidet vil bli svært viktig i 2010.

Andre tema for oppfølging fra Fylkesmannens side har vært kommunenes klima- og energiplanlegging, areal- og transportplanlegging inkludert lokalisering av varehandel, ivaretagelse av vassdrag/strandsone, biologisk mangfold, landskap og nærmiljø.

Fylkesmannen har i 2009 ellers bidratt i utprøving av planstrategiarbeid etter ny plandel som følge av at fylkeskommunen og to kommuner i fylket var piloter for dette. Fylkene Oppland og Hedmark fikk pilotfylkestatus for universell utforming, og Fylkesmannen har bidratt til revidering av regionplan for samfunnsikkerhet og beredskap.

Byggesaker

Byggesakene spenner over et vidt spekter av problemstillinger, men en stor del av sakene knytter seg til spørsmål om dispensasjon fra arealplaner eller bestemmelser i plan- og bygningsloven. For kommuneplaner gjelder det som regel dispensasjon fra arealbruksformålet LNF, mens det ved reguleringsplaner ofte er spørsmål om dispensasjon fra byggegrenser eller tomteutnyttelse.

Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Flankert av to ordførere åpnet landbruks- og matminister Lars Peder Brekk "mat-ruta" fra Ottadalen til Sogn.

Basert på 2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern i elektronisk årsmelding.

Fylkesmannen har både gjennomført og deltatt i ulike tiltak innenfor landbruksbasert næringsutvikling, både for å utvikle tradisjonelt jord- og skogbruk, og for å få fram ny næringsvirksomhet med utgangspunkt i landbrukets ressurser. Arbeidet med næringsutvikling målrettes gjennom de ulike strategiene:

- Strategier for landbruksrelatert næringsutvikling i Oppland 2009
- Strategi for skog- og tresektoren i Hedmark og Oppland 2008-2011
- Jordvernstrategier for Oppland
- Handlingsplan for økologisk landbruk i Hedmark og Oppland
- Regionalt miljøprogram

Bredt samarbeid forankrer

Landbruksforum i Oppland er et rådgivende utvalg for behandling av strategier og har som oppgave å komme med innspill til næringsutviklingsarbeidet m.m. Forumet er sammensatt av representanter fra Fylkesmannen i Oppland, Oppland Bondelag, Oppland Bonde- og småbrukerlag, Mjøsen skog BA, Innovasjon Norge, kommunene, Oppland fylkeskommune og NHO.

Fylkesmannens ulike satsinger er i stor grad gjennomført innen det regionale partnerskapet, dvs. i samarbeid med Oppland fylkeskommune og Innovasjon Norge, og ellers i samarbeid med kommuner/regionråd, høgskoler/forskning, landbruksorganisasjoner og private virksomheter m. fl. Kontakten mot regionene/kommunene er spesielt godt ivaretatt gjennom regionstillinger. Fylkesmannen har opprettholdt slike stillinger i alle de seks regionene. Valdres og Nord-Gudbrandsdal har fortsatt i forsøksordningen med lokal forvaltning av bygdeutviklingsmidlene. Forsøksordningen er utvidet med årene 2008, 2009 og 2010.

Fylkesmannen har bl.a. gjennom sitt tilbud om kurs og møter til kommunene bidratt til å videreutvikle og styrke kommunene som landbrukspolitisk aktør og som pådriver innen nærings- og samfunnsutvikling.

Prioriterte områder

Kulturlandskap har også vært et prioritert arbeidsområde. Særlig har arbeidet med forvaltning av Nordherad i Vågå, som utvalgt kulturlandskap vært omfattende og krevende. Beitebruksprosjektet som startet opp i 2009 vil se gjennomgang av kulturlandskap i sammenheng med rovviltproblematikk og driftsforhold i beitebruken.

Oppfølging av det nye tilskuddsformålet "skjøtsel av automatisk freda kulturminner" i regionalt miljøprogram har også vært en viktig oppgave. Det er videreført tiltak innen bioenergi/tre, reiseliv/utmark, Inn på tunet (grønn omsorg) og småskala matproduksjon. Landbruks- og matdepartementets 5-årige seter/støtssatsning er fulgt opp, og dette er gjort i samarbeid med fylkesmennene i Hedmark og Møre og Romsdal.

Økologisk landbruk har også vært et satsingsområde i 2009. Handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010-2015, ble revidert i 2009. Handlingsplanen er felles for Oppland og Hedmark. Handlingsplanmidlene er fordelt, og tretten spesifikke tiltak er gjennomført. Økoløftprosjektet i tre kommuner er fulgt opp. Antall økologiske produsenter og areal er det samme som i fjor.

Jordvern har vært et prioritert arbeidsområde. Jordvernstrategier for Oppland 2007-2011 er fulgt opp gjennom forvaltningen av arealsakene. Jordressursene er grunnlaget for langsiktig næringsutvikling, og Fylkesmannen er med og legger til rette for at kommunene bruker arealene i tråd med jordvernstrategien. Videreføringen av

arena bioenergi innen "Innlandet 2010" resulterte i opprettelsen av prosjektet Arena Bioenergi Innlandet fra 2008. Fylkesmannen er observatør i styringsgruppa.

Kontroll med tilskuddsforvaltningen er videreført i 2009, og det har vært et økende fokus på dette fagområdet fra flere hold. Foretaks- og forvaltningskontroller er gjennomført som planlagt.

Verneplanarbeidet

Verneplanarbeidet har hatt høy prioritet også i år. Oppland er i dag det fylket i Norge som har mest vernet areal (6616 km²) og størst prosentvis andel verna areal (ca 26 %). Breheimen nasjonalpark med tilliggende mindre verneområder ble vedtatt i 2009. Verneplanforslaget for utvidelse av Ormtjernkampen ble sendt på høring i desember 2009. Forvaltningsplanen for Rondane ble godkjent av DN. Fylkesmannen sendte også forslag på tre nye skogreservater til DN.

Fylkesmannen satte i gang et prosjekt kalt "bruk og vern" høsten 2008. Prosjektet har som målsetting å øke lokal verdiskaping basert på naturen uten at naturkvalitetene forringes. Fylkesmannen samarbeider med Direktoratet for naturforvaltning om prosjektet. Prosjektet samsvarer godt med målsettingene i verdiskaping-sprogrammet for naturarven, målstyrt forvaltning, utviklingen av bevaringsmål i vernede områder, forvaltningsplanarbeid i store og små verneområder og Fylkesmannens arbeid med verneplanprosesser ift. Breheimen og Ormtjernkampen.

Roviltforvaltning

Roviltforvaltningen i fylket er bl. a. fulgt opp gjennom sekretariatsfunksjonen for Roviltnemnda. Det er arbeidet med forebyggende og konfliktdempende tiltak i samarbeid med kommunene. Det ble registrert 6,5 familiegrupper

av gaupe og tre ynglinger av jerv i Oppland i 2009. Bestandsmålene er på henholdsvis fem familiegrupper av gaupe og fire ynglinger av jerv årlig. Seks jerver ble felt under lisensfelling og ti gauper ble skutt under kvotejakt. 29 vedtak om skadefelling ble behandlet. Én bjørn ble felt på lisensfelling i 2009.

Forurensing

Fylkesmannens tilsynsarbeid på miljøområdet er mangfoldig. Arbeidet med å ferdigstille tillatelser og følge opp deponiene etter avfallsforskriften kapittel 9 har vært arbeidskrevende. Alle fire deponiene som skal videreføres har fått nye tillatelser i 2009. Det er utarbeidet en tillatelse til mottak og gjenvinning av bygg- og anleggsavfall, en tillatelse til mottak og sortering av EE-avfall, samt en midlertidig tillatelse til mellomlagring av lysstoffør.

Det har vært mange henvendelser fra kommuner og privatpersoner om ulovlige avfallsplasser, forsøpling og brenning. Kommunene er fulgt opp med informasjon og veiledere. Det har også vært mange henvendelser vedrørende eksisterende og planlagte biobrenselanlegg, samt planlagt avfallsforbrenningsanlegg på Gjøvik.

Vanndirektivet

Innen arbeidet med vanndirektivet har Fylkesmannen bidratt som forutsatt i arbeidet med videreutvikling av forvaltnings- og tiltaksplaner for vannområder i første planperiode. Arbeidet med organisering av vannområdene i andre planperiode er startet, og vannområdene Mjøsa og Randsfjorden er organisert og er i gang med arbeidet. Vannområde Valdres, som er det siste store vannområdet i Oppland, gjenstår å organisere. Karakteriseringsarbeidet fram mot andre planperiode er påbegynt. Begrenset tilgang på grunnlagsdata er en utfordring for klassifiseringsarbeidet, og det er derfor

et betydelig behov for problemkartlegging i 2010.

Klimaarbeidet

Fylkesmannen har etablert en intern klimagruppe. Internt i embetet vurderes miljøsertifisering, transport- og energiløsninger. Fylkesmannen har gitt uttalelser til 15 klima- og energiplaner i 2009. Klima, energi- og transportløsninger er vurdert ved høring av arealplaner. Klima er tatt opp som tema i dialog med kommunene bl.a. i regionalt planforum og Fylkesmannens regionmøter. Fylkesmannen i Oppland har i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, KS og fylkeskommunene i Oppland og Hedmark arrangert klimaseminar for kommuner og næringsaktører med vekt på skog- og trebruk. Det er etablert egne temasider på Fylkesmannens hjemmeside og Miljøstatus for Oppland med informasjon om klimagassutslipp i Oppland, Klifs system for frivillig kvotekjøp, veiledningsmateriell som Klifs klimakalkulator, Enovas veiledere etc.

Nettstedet Miljøstatus i Oppland ble videreutviklet. Eksisterende tema ble oppdatert og nye temasider ble etablert.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen hadde tre kriseøvelser i 2009 - den siste av dem i regi av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Basert på kapittel 2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap i elektronisk årsmelding.

Fylkesmannen i Oppland har egen stab med fire årsverk som har ansvar for beredskapsarbeidet i embetet. I tillegg har informasjonssjefen ansvar for opplæring av kommunene innen kriseinformasjon og deltar også på kommuneøvelsene.

Det er i samarbeid med Oppland fylkeskommune utarbeidet Regionplan for samfunnssikkerhet og beredskap 2010-2013. Denne fungerer også som risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), og danner grunnlaget for oversikt over risiko og sårbarhet i fylket. Regionplanen er vedtatt i fylkestinget. I tillegg får Fylkesmannen oversendt ROS fra kommunene og statlige etater. Sammen med tilsyn, øvelser og møter med kommunene og etatene i fylket, danner dette en helhetlig oversikt over risiki og sårbarheter.

Fylkesmannen har i perioden gjennomført to møter i fylkesberedskapsrådet, og har arrangert to møter med de beredskapsansvarlige i kommunene, samt to møter med brannsjefene i Oppland der det ene møtet var tilegnet skogbrannberedskap. I tillegg har beredskapsstaben vært representert ved fire kommunale beredskapsråd.

Beredskapsstaben har også deltatt på flere planleggingsmøter for planlegging av øvelser, utvikling av ROS og arealplaner. Fylkesmannen har revidert sin beredskapsplan for å møte forbedringspunkter fremmet etter DSBs tilsyn med Fylkesmannen i 2008.

Beredskapsstaben har en representant i planteamet for å ivareta beredskaps-hensyn i samfunnsplanleggingen (BIS). Fylkesmannen har gjennom sin planbehandling fremmet innsigelse til tre reguleringsplaner for manglende risiko- og sårbarhetsvurderinger i beslutningsgrunnlaget.

I løpet av 2009 ble det gjennomført seks tilsyn med kommuner innen samfunnssikkerhet og beredskap. Dette er i tråd med virksomhetsplanen og bestillingen fra DSB. Det ble i løpet av perioden avholdt fire kommunale beredskapsøvelser. Dette er som planlagt. Det er i tillegg gjennomført to øvelser i samarbeid med politiets øvingsutvalg. Dette var fullskalaøvelser der også det kommunale apparatet ble involvert. Det er også gjennomført tre øvelser hos Fylkesmannen for å møte forbedringspunkter etter DSBs tilsyn av Fylkesmannen i 2008. Den siste av disse øvelsene ble gjennomført i regi av DSB.

Det er arrangert en konferanse innen informasjonssikkerhet. Denne konferansen vil avholdes årlig. Konferansen hadde fokus på trusselbildet, samt foredrag som fokuserte på kommunenes tilnærming til informasjonssikkerhet. Konferansen var et samarbeid med Kommunenes sentralforbund (KS) i Oppland, NorSIS og Datatilsynet.

Klimautfordringene poengteres i alle møter og seminarer, og Fylkesmannen har anbefalt at klimautfordringer innarbeides i risiko- og sårbarhetsanalyser både kommunalt og statlig.

Fylkesmannen ivaretar 200 personer på fritaksordningen.

Oppland 2009 - noen nøkkeltall

Antall kommuner: 26
Innbyggere: 185 130
 (beregnet SSB 1/1-10)
Beregnet tilvekst: 842
 (fra 1/1-09)

Største kommune, folketall:
 Gjøvik: 28 800 (SSS 1/1-10)
 Beregnet tilvekst: 189 (fra 1/1-09)

Minste kommune, folketall:
 Etnedal 1405 (SSB 1/1-10)
 Beregnet tilvekst: 25 (fra 1/1-09)

Snitt fruktbarhet, Oppland:
 1,9 (SSB 2008)
 Fruktbarheten har økt med: + 0,17

Areal, Oppland fylke: 25 190 km²
 Største kommune i areal:
 Lesja, 2 259 km²
 Minste kommune i areal:
 Jevnaker, 226 km²

Næring, registrerte virksomheter:
 21 709 (jan 2009)

Arbeidsledighet: 2 236 (12/09)
 Endring i ledighet: + 449 (fra 12/08)
 Ledighet på kjønn: 2,8 % menn
 1,8 % kvinner
 (av arbeidsstyrken 12/09)
 Gjennomsnittsledighet:
 2,5 %
 (av total arbeidsstyrke 12/09)
 (Oppland hadde en økning på 25 % i antall ledige fra 12/08 til 12/09.)

Sykefravær: 7,9 % (3. kvartal 2009)
 (Oppland ligger over landssnittet i sykefravær, og har landets 4. høyeste (fylke) sykefravær. (3. kvartal 2009))

Vurdering av egen helse:

4 av 5 vurderer egen helse som god
 7 av 10 mosjonerer regelmessig

Forventet levealder, menn i Oppland:
 76 år (landet 77)
 Forventet levealder, kvinner i Oppland:
 81 år (landet 82)

Oppland har lavest andel barn under 6 år og unge voksne mellom 16 og 30 år. Fylket har størst andel personer i gruppen 61 år og eldre. Oppland har også en høy andel eldre eldre (!) over 76 år.

Levekår:

Oppland fylke har både bykommuner, tettsteder og store områder med spredt bebyggelse.

Gjennomsnittlig lønnsinntekt ligger noe under landssnittet.

Antall anmeldte lovbrudd i Oppland ligger under landssnittet.
 Antall anmeldte lovbrudd, Oppland:
 11 013 (60 pr. 1000 innb.)
 Antall anmeldte lovbrudd, landet:
 376 359 (79 pr.1000 innb.)

Samferdsel:

Antall skadde i trafikken i 2009:
 401 (- 7 fra 2008)
 Antall drepte i trafikken i 2009:
 6 (-9 fra 2008/-22 fra 2007)

Veinettet:

Riksvei: 724,6 km (-933 km)
 Fylkesvei: 3 007,6 km (+ 935)
 Kommunal vei: 1875,4 km

Fylkesmannen i Oppland 2009

Basert på Kapittel 1 Om embetet, 1.1 Tilstanden i embetet og fylket – generelt, Utviklingstrekk i embetet, i elektronisk årsmelding.

Rekruttering

Embetet hadde i 2009 betydelig færre eksterne utlysninger enn i året før. Totalt ble det utlyst 17 stillinger eksternt – mot 27 året før. I tillegg til eksterne utlysninger hadde vi fire 2. gangs utlysninger, tre interne kunngjøringer, samt fire administrative tilsetninger. 14 fast tilsatte sluttet, hvorav seks gikk av med pensjon. Dette ga en turnover på 10,8 %. Vi opplevde i løpet av året en positiv utvikling i forhold til antall søkere på utlyste stillinger. I snitt hadde vi 16,1 søkere per utlyst stilling i 2009.

IA-arbeid – sykefravær

Det totale sykefraværet er redusert det siste året. I 2007 var det totale sykefraværet på 5,59 %, i 2008 4,78 %, mens det i 2009 ble redusert til 4,11 %.

Tverrfaglig arbeid

En rekke arbeidsområder fordrer tverrfaglig arbeid for å sikre samordning og helhetlige løsninger. Dette skjer daglig ad hoc mellom enkeltmedarbeidere eller grupper av medarbeidere fra forskjellige enheter. Det er også organisert gjennom arbeidsgrupper på tvers, slik som:

- Planteam som håndterer embetets plansaker
- Kommunegruppe som årlig utarbeider embetets vurdering av hvordan Opplandskommunene håndterer de lovpålagte oppgavene
- Tilsynsgruppe som koordinerer tilsyn embetets enheter foretar
- Klimagruppe som skal bli et kompetanseknutepunkt og pådriver for klimaarbeid
- Kommunikasjonsgruppe som har pådriver- og utviklingsansvar for alt kommunikasjonsarbeid

Kultur og kompetansetiltak og miljøskapende arbeid

Det gjennomføres årlig flere tiltak for å utvikle kulturen og engasjementet på arbeidsplassen, blant annet med en kulturdag, en skidag og en dag med felles utflukt. I 2009 var kulturdagen viet temaene "entusiasme" og "inkluderende arbeidsmiljø", noe som resulterte i at medarbeiderne gruppevis, og på tvers av avdelinger, fikk ny kunnskap og ble utfordret til å fremføre kulturelle innslag.

Det arbeides aktivt med frisklivsaktiviteter. Det er gjennomført gåtest, det har vært frisklivsgruppe, høypulsgruppe og nakke- og rygggruppe, samt en "frisklivsskole" med introduksjon til ulike treningstyper. Samlet ga dette en

rekordhøy nærværstatistikk, som også har gitt spalteplass i lokalmedia.

Det ble for 4. gang gjennomført en Human Kapital Indeksundersøkelse (HKI) for embetets medarbeidere. HKIen viser en positiv utvikling. Det er gjennomført ti "vannhull". Vannhullene er månedlige lunsjarrangementer der ulike tema presenteres på tvers i embetet. I tillegg ble det gjennomført ett allmøte. Det ble lagt ut 249 saker på intranettet, og det er gjennomført en undersøkelse om interninformasjon

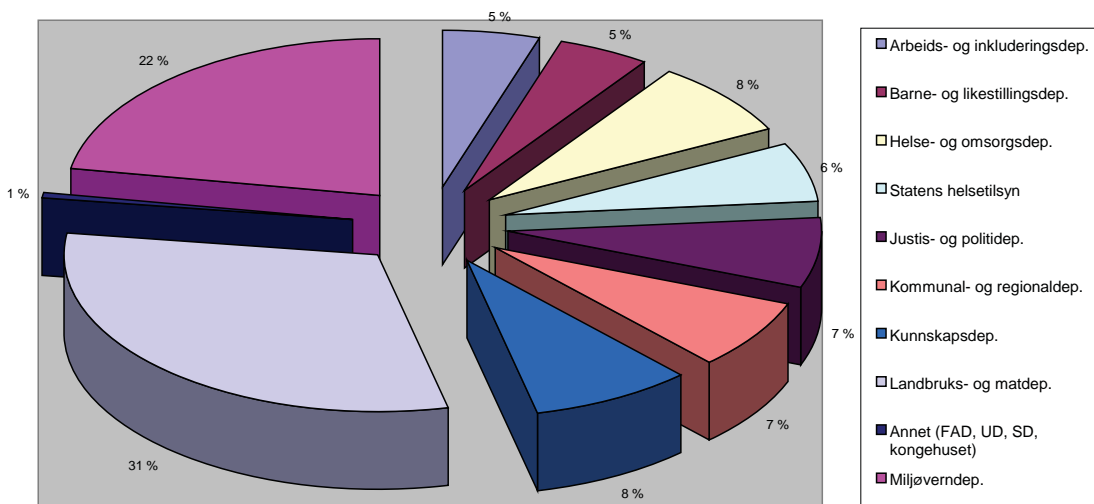
Alle medarbeiderne i embetet (135 personer) gjennomgikk i 2009 kurs i selvedelse. Dette ble skreddersydd for embetet av Høgskolen i Lillehammer. Det ble gjennomført avdelingsvis og over tre halve dager. Medregnet dette kurset, har embetet brukt vel 1,5 millioner kroner i kunnskapsoppbygging de siste seks årene.

Andre forhold

Basert på Kapittel 1.3 Andre forhold, i elektronisk årsmelding.

Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Høsten 2009 ble det konstituert en styringsgruppe for arbeidet med Handlingsplan for miljø og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. Styringsgruppen er sammensatt med representanter fra Fylkesmannen i Oppland, Oppland fylkeskommune, NAV Oppland, LO Oppland, Forsvaret, Statens vegvesen region øst, NHO Innlandet og KS Oppland. Fylkesmannen leder styringsgruppen. Styringsgruppen har valgt å legge knutepunkt-ansvaret til Oppland fylkeskommune. Det er utarbeidet en overordnet plan

Embetets ressursforbruk fordelt mellom de største oppdragsdepartementene.

for arbeidet i 2010, og det er utlyst stilling som prosjektleder for dette arbeidet. Inntil prosjektleder er ansatt, vil knutepunktfunksjonen bli ivaretatt av innkjøpsmiljøet hos Oppland fylkeskommune.

Bruker/medarbeiderundersøkelser

Fylkesmannen i Oppland benytter brukerpanel i sitt fornyingsarbeid. Ordførere og rådmenn inviteres til å delta i hvert sitt brukerpanel. Disse gruppene ruller slik at alle har fått tilbudet i løpet av en treårs periode. I tillegg plukkes det hvert år ut ett sektorområde, hvor ledere/saksbehandlere i kommunene inviteres til å gi sine tilbakemeldinger i et eget brukerpanel. I brukerpanelene får deltakerne uttale seg om ulike arbeidsområder hos Fylkesmannen, slik som informasjon, samhandling og dialog, tilgjengelighet, myndighetsutøvelse og fornyingsarbeid. Brukerpanelerfaringene fra 2008 ble implementert i embetets virksomhetsplanlegging i 2009.

Videre er det gjennomført to eksterne spørreundersøkelser knyttet til politikkformidling og kjennskap til Fylkesmannen i Oppland. Resultatene er bearbejdet og presentert av Perduco/Norstat:

- 24 ordførere og 20 rådmenn ble intervjuet om politikkformidling.
- 300 opplendinger over 15 år ble intervjuet om sin kjennskap til Fylkesmannen.

Svarene var relevante både på embets- og avdelingsnivå.

Det ble satt i verk en prosess for en organisasjonsevaluering. Denne fortsetter i 2010.

Teknisk planleggingstjenester

I forbindelse med Jordbruksoppkjøret 2008 ble partene enige om at ansvaret for de tekniske planleggingstjenestene i landbruket overføres fra fylkesmannsembetene til Norsk Landbruksrådgivning fra 1. januar 2010. Som en konsekvens av dette, ble de tekniske planleggingstjenester hos Fylkesman-

nen i Oppland overført til Hedmark landbruksrådgivning fra denne datoen. Embetet hadde to medarbeidere innen dette fagområdet. Disse fikk andre arbeidsoppgaver.

Forvaltningsreformen

Fylkesmannen og de hovedtillitsvalgte har holdt hverandre gjensidig oppdatert i denne saken.

Forvaltningsreformen har vært et fast punkt på sakslisten i alle møtene i samarbeidsutvalget siden saken ble satt på agendaen fra sentralt hold. Som en konsekvens av reformen, er aktuelle oppgaver overført fylkeskommunen. Det er inngått en avtale mellom Fylkesmannen i Oppland og Oppland fylkeskommune om kjøp av tjenester innenfor overførte oppgaver for 2010. Fylkesmannen vil bistå faglig i en overgangsperiode.

Innkjøp

Embetet har etablert rutiner for innkjøp inntil 500 000 kroner, over 500 000 kroner og over EØS terskelverdi. I 2009 ble det inngått rammeavtaler innen to områder; hotellavtaler for kurs- og konferanser i Oppland og avtale for IKT-utstyr. I tillegg inngikk embetet i 2008 en rammeavtale for innkjøp av kontorrekvisita. Den må ut på ny anbudsrunder i 2010. Embetet inngikk i 2008 en samarbeidsavtale om strøm med flere andre offentlige instanser i Hedmark og Oppland.

Plattform for ledelse i Staten

Fylkesmannen i Oppland inviterer årlig de regionale etatssjefene til en samling. Avd.dir Marit Reiersud fra DIFI presenterte blant annet den nye "Plattform for ledelse i Staten". Lederplattformen har videre vært tema på to ledersamlinger i embetet, hvor ledergruppen med nestledere, har arbeidet med dilemmaer og oppgaver hentet fra heftet "Uten tvivel er man inte klok". Heftet er utgitt av DIFI som et supplement til lederplattformen, og er ment som et verktøy for å understøtte de prinsipper og verdier lederplattformen bygger på.

Også i 2009 ble det benyttet brukerpanel for å få tilbakemeldinger. Ordførere, rådmenn og fagfolk på beredskapsrådet (bildet) var invitert til å delta denne gangen.

Lærlinger

Embetet hadde i løpet av året tre lærlinger. En lærling avsluttet sin 2-års periode innen IKT-driftsfaget høsten 2009. Fra samme tidspunkt fikk embetet inn to nye lærlinger. En lærling knyttet til salg, service og sikkerhetsfaget og en ny IKT-service lærling.

Kvalitetssystem

Det er satt i gang et arbeid med å utvikle et eget kvalitetssystem for embetet. Basert på en ROS-analyse i avdelingene, er det utarbejdet rutinebeskrivelser. Systemet vil bli videreutviklet i løpet av 2010, bl.a. med fokus på avvikshåndtering og ytterligere utvikling av rutiner. Arbeidet med rutinebeskrivelser og ROS-analyser ble ytterligere aktualisert i forbindelse med utbruddet av influensa A (H1N1) da embetet måtte gå gjennom egne beredskapsplaner. I dette arbeidet identifiserte vi bl.a. hvilke funksjoner som til enhver tid må være bemannet. Videre ble det utarbejdet planer for å sikre drift av embetet i perioder med høyt fravær.

Sentrale politiske føringer

Statssekretær Kjetil Lindseth ble servert suppe på samhandlingskonferansen i Vågå...

...mens kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa hadde svart kaffe til kommuneøkonomikonferansen.

Jevnaker kommune v. ordfører Hilde Brørby fikk Fylkesmannen i Opplands fornyingspris 2009.

Basert på Kapittel 2 Sentrale politiske føringer, 2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor, i elektronisk årsmelding.

Kommunene i Oppland arbeider kontinuerlig med tiltak for å forbedre og fornye offentlig sektor og tjenestene til innbyggerne. Fylkesmannen er en aktiv bidragsyter i dette arbeidet, og støtter ulike tiltak med veiledning, kurs og konferanser. Et betydelig tiltak for å støtte er tildeling av skjønnsmidler til fornying. Midlene fordeles til kommunene etter søknad, og utgjør en betydelig motivasjonsfaktor for fornyingsarbeid i kommunal sektor. For 2009 ble det fordelt 9,05 millioner kroner til i alt 33 ulike prosjekter. Det kom inn 88 søknader, en sterk vekst fra 2008. Av de 33 prosjektene som ble støttet var det 13 regionale prosjekter, 4 interkommunale og 16 kommunale.

Fornyingsprosjekter er viktige bidrag til økt fokus på effektivisering og kvalitet i den kommunale tjenesteproduksjonen. Stadig flere kommuner går sammen om regionale prosjekter, noe som bidrar til større grad av samarbeid og erfaringsdeling. Evalueringer viser at kommunene i all hovedsak er fornøyd med ordningen med tildeling av skjønnsmidler til fornying, og at den fungerer etter hensikten.

Samarbeid med KS

Fylkesmannen arrangerte sammen med KS Oppland for andre gang en Fornyingskonferanse i 2009. Tema på årets konferanse "Innbygger 2.0" var framtidens utfordringer og muligheter, med fokus på globalisering, fornyingsarbeid og velferdsteknologi. 60 ledere deltok og 23 av fylkets 26 kommuner var representert. Fylkesmannens fornyingspris tildeles en kommune som har utmerket seg i sitt fornyingsarbeid ved å være aktive, har forankret utviklingsprosjekter i kommuneledelsen, nådd mål og resultater, har vektlagt dialog, oppnådd læring, formidlet og delt erfaringer og resultater med andre, vært synlige i relevante fora, nyttiggjort seg ny teknologi og nye metoder, samt vært

en pådriver i nytenking og inspirert andre gjennom sitt arbeid. Fylkesmannens fornyingspris for 2009 ble tildelt Jevnaker kommune.

Det er tatt initiativ overfor KS og Høgskolen i Gjøvik om et samarbeid med fokus rettet mot ny velferdsteknologi, arbeidskraftbehov og demografisk utvikling. Det er interesse for en koordinert satsing for å være oppdatert på status og fremtidige muligheter og utfordringer.

Fylkesmannen og KS var felles arrangør av en rekke møter og konferanser, slik som:

- En konferanse i Vågå hvor tema var samhandlingsreformen.
- Den årlige kommuneproposisjons-samlingen på Lillehammer. Proposisjonen ble presentert av statsråd Magnhild Meltveit Kleppa.
- En konferanse om informasjonssikkerhet ble arrangert på Gjøvik.

Fylkesmannen har sammen med KS Oppland gjennomført flere samlinger i et styringsnettverk med over 40 politikere, rådmenn og kommunalsjefer. Hensikten er å gi nettverksstøtte til deltakerne i forhold til å utvikle bedre styringssystemer i egen kommune. Styringsnettverket er et etterspurt tilbud og til sammen har nesten 90 kommunale ledere deltatt i løpet av 2008 og 2009. Tilbudet er evaluert og har fått svært gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

Kontakten mellom Fylkesmannen og KS Oppland er videreført med faste treffpunkt hvor det utveksles erfaringer og planlegges felles tiltak og støtte ut mot kommunene. Det oppleves et stadig større behov for koordinering og samordning. Samtidig opplever Fylkesmannen stadig økende etterspørsel fra kommunene etter råd og veiledning i forbindelse med utviklings- og fornyingsprosesser.

Kommunedialogen

Det er gjennomført regionvise møter med kommunene også i 2009, hvor fylkesmannen sammen med ledergrup-

pen møter politisk og administrativ ledelse i kommunene. Til regionmøtene utarbeides det "kommunebilder" som i hovedsak baserer seg på KOSTRA-data og tilsynsresultater. Dokumentet er omfattende og beskriver status på sentrale tjenesteområder i den enkelte kommune og region. Regionmøtene evalueres gjennom tilbakemeldinger fra regionlederne i ettertid, og både kommunebildene og møtene i seg selv oppnår stadig bedre tilbakemeldinger, og anses av kommunene som svært nyttige.

Samordning

Fylkesmannen ivaretar samordning på flere områder og dette arbeidet evalueres og utvikles fortløpende. Fylkesmannen leder NAV-forum Oppland, et samarbeidsorgan for å sikre samordning og gjennomføring av reformen i Oppland. Tilbakemeldinger fra kommunene viser at Fylkesmannen oppleves å ha en viktig og tydelig rolle i forumet, og at rollen utøves på en god og hensiktsmessig måte.

Fylkesmannen leder også Tilsynsforum Oppland, et organ som ivaretar samordningen av statlige tilsyn rettet mot kommunene i henhold til kommunelovens kapittel 10A § 60 e. Forumet samordner tilsynsplanlegging og utarbeider felles tilsynskalender, noe som bl.a. innebærer en vurdering av tilsynsbelastningen i den enkelte kommune. Det er utarbeidet egen rutine for å ivareta lovkravet som gjelder ved iverksetting av vedtak om pålegg og sanksjoner av vesentlig betydning for tilsynsobjektet. Fylkesmannen mener mange har mye å lære fra egne og andres tilsyn, og kommunene oppfordres til å bruke tilsynsrapporter som grunnlagsmateriale i eget forbedringsarbeid.

Fylkesmannen har i flere år ledet et samarbeid med åtte andre statlige etater i Oppland under navnet Dialog StatBedrift. Gjennom denne satsingen arbeider etatene for å styrke samhandlingen og den gjensidige rolleforståelsen mellom stat og næringsliv. Staten ønsker å framstå enhetlig og samordnet der det er naturlig, og målet

er at staten skal oppleves som en enda bedre tilrettelegger for næringslivet. Dialog StatBedrift har arrangert flere samlinger og konferanser i 2009.

Fylkesmannen avvikler månedlige planformmøter med Oppland fylkeskommune, det arrangeres etatssjefsmøte for de statlige etatsjefene i fylket, og det gjennomføres møter i fylkesberedskapsrådet.

Fylkesmannen i Oppland 2009 - noen nøkkeltall

Planarbeidet

Det er gitt 416 planuttalelser fordelt på

- 57 kommuneplaner
- 346 reguleringsplaner
- 13 planrelaterte saker

Fylkesmannen uttalte seg til 15 klima- og energiplaner

Fylkesmannen deltok i tre landsomfattende **kontrollaksjoner** mht forurensning og miljøgifter.

- Bygg og avfall / farlig avfall: 24 virksomheter kontrollert
- Galvano: fire bedrifter kontrollert
- Deponi: alle de fem deponiene i fylket ble kontrollert

Tre kommuner (Skjåk, Gausdal og Vang) ble undersøkt i forhold til hvordan de utøver sin myndighet på miljøområdet.

Erstatningssaker etter rovviltskader

Det ble behandlet krav om erstatning for 7179 søyer og lam fra 384 produsenter etter angrep fra rovvilt. 4431 søyer og lam ble erstattet. Total utbetaling var ni millioner kroner.

Heselovgivningen

Det ble gjennomført 76 hendelsesbaserte tilsyn
Det ble gjennomført 15 planlagte tilsyn (12 i kommunene og 3 på sykehus). I 13 av disse ble det gitt avvik.

Sosiallovgivningen

Det ble behandlet 172 klager etter sosialtjenesteloven.

Fylkesmannen godkjente 48 vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming.

Fylkesmannen fikk 170 meldinger om bruk av tvang som skadeavvergende tiltak (dette gjeldt 29 personer).

Barnevernsloven

Det ble behandlet 35 tilsynsklager.

Skole

Det ble ført tilsyn med skoleverket i 12 av fylkets kommuner, fylkeskommunen og en privatskole.

Barnehage

Det ble ført tilsyn med tre kommuner på barnehageområdet.

Førskole- og barnehageklager

Det ble behandlet fire klager om spesialpedagogisk hjelp til barn i førskolealder, en om foreldrebetaling i barnehage og to om økonomisk likeverdig behandling av barnehager.

Grunnskoleklager

Det ble behandlet:

- 11 klager på skoleplassering
- 13 klager på spesialundervisning
- 59 klager på standpunkt karakter
- 35 klager på skoleskys

Klager på videregående skole

Det ble behandlet:

- 7 klager på inntak til særskilte utdanningsprogram
- 39 klager på eksamen i spesielle fag

Separasjon og skilsmisse

Det ble gitt

- 390 bevillinger til separasjon
- 355 bevillinger til skilsmisse

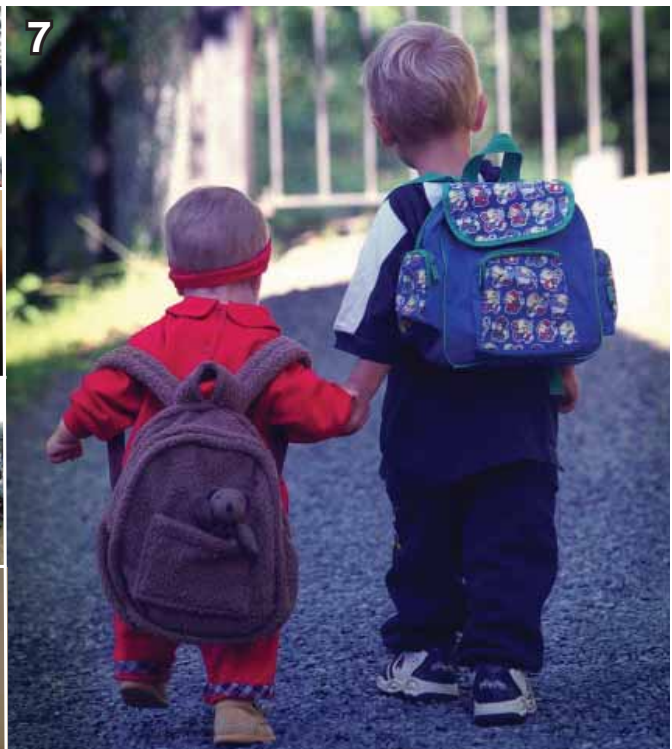
20 trossamfunn fikk totalt vel 800.000 kroner i tilskudd.

Det ble behandlet 63 saker om askespredning og en om privat gravsted.

Det var 2 besøk av **Kongehuset** i 2009, og 18 personer i Oppland fikk HM Kongens fortjenstmedalje.

OMSLAGSBILDENE

1. Klima har vært tema på flere møter og konferanser, bl.a. i regi av miljøvernavdelingen, landbruksavdelingen og beredskapsstaben.

2. Det var vært opplæring av kommunene i ny plan- og bygningslov.

3. Embetets medarbeidere ble i 2009 gjort lommekjent i Gjøvik på velferdsturen (her fra fjellhallen).

4. Dialog StatBedrift er en arena der statlige ledere møter næringslivet – og hverandre. Her en entusiastisk Henrik Syse i aksjon som foredragsholder.

5. Fra åpningen av Breheimen nasjonalpark, der tre statsråder og statsministeren deltok.

6. 2009 var året da vi lærte hvordan smitte skulle bekjempes – i armhulen.

7. Tilsyn er en stor del av Fylkesmannens arbeidsområde - til beste for nåværende og framtidens innbyggere....

Fylkesmannen i Oppland

- er Kongens og regjeringens representant i fylket
- skal formidle regjeringens politikk
- skal bidra til at nasjonale mål, vedtak, retningslinjer og virkemidler settes ut i livet
- skal bidra til å samordne forvaltningen
- skal legge til rette for god samhandling mellom kommunene, fylkeskommunen, regional stat, næringslivet og borgerne
- formidler nesten 1,9 mrd. kroner til Opplandssamfunnet årlig
- er administrativt underlagt Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
- er faglig underlagt mange departementer og flere direktorater
- har 135 medarbeidere
- har et årlig budsjett på 77 mill. kroner (2010)

Fylkesmannen i Oppland

- har følgende avdelinger
 - Landbruksavdeling
 - Juridisk avdeling
 - Helse- og sosialavdeling
 - Miljøvern avdeling
 - Oppvekst- og utdanningsavdeling
 - Beredskapsstab
 - Servicestab
- Sekretariat

Foto: Ivar Ødegaard og Scanpix

Besøksadresse Storgt. 170, Lillehammer

Postadresse Postboks 987, 2626 Lillehammer

Telefon 61 26 60 00

E-post postmottak@fmop.no

www.fylkesmannen.no/oppland